
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

דיני משפחה - 62313

תאריך עדכון אחרון 15-09-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 6

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: משפטים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2025

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): אדוה בלאו

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: advablau@hotmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: לפי תיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

תמורות חברתיות רבות חלו בעשורים האחרונים במוסד ובמושג "המשפחה". בצדן, חלו גם התפתחויות משמעותיות בתחום המשפטי המסדיר את מערכות היחסים המשפחתיות. הקורס יעסוק במפגש שבין חיי המשפחה והמשפט בישראל. במהלך הקורס יידונו סוגיות מרכזיות הנוגעות להסדרה המשפטית של היחסים המשפחתיים בישראל. במהלך הקורס יידונו, בין היתר, הסוגיות הבאות: סוגיית הדין והסמכות, הקשר הזוגי, דיני נישואין במשפט הישראלי, נישואין כדת משה וישראל, נישואין פרטיים, נישואין אזרחיים, ידועים בציבור, ידועים בציבור בני אותו מין, זכויות וחובות בקשר הזוגי- מזונות בן זוג, יחסי ממון ורכוש, פירוק הקשר הזוגי- גירושין כדת משה וישראל, התרת נישואין במקרים מיוחדים, יחסי ילדים והורים, יצירת הורות, אחריות הורית, מזונות ילדים, ילדים ובני המשפחה המורחבת, ירושה ע"פ דין.

מטרות הקורס:

הקורס המוצע נועד להקנות התמצאות במרחב ההסדרה המשפטית של היחסים המשפחתיים בישראל. בנוסף, יערך דיון ביקורתי בהקשרם של חלק מההסדרים המשפטיים המסדירים את היחסים המשפטיים בישראל, במטרה לחדד את יכולות הניתוח ונקודת המבט הביקורתית כלפי כל הסדר משפטי נתון. הקורס ישלב היבטים תיאורטיים הנוגעים להסדרת דיני משפחה. הקורס גם ישלב דיון בסוגיות אקטואליות בהקשר הישראלי, כגון- הסדרת יחסי דת-ומדינה, כפי שהם משתקפים בחקיקה ובפסיקה, וכן היבטים מגדריים של ההסדרה המשפטית של היחסים המשפחתיים, ועוד.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

הקורס יקנה לסטודנטים ידע מעשי וידע תיאורטי בתחום החולש על ההסדרה המשפטית של חיי המשפחה ודיני הירושה על פי דין בישראל

דרישות נוכחות (%) :
75%

שיטת ההוראה בקורס: הוראה פרונטאלית

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

סוגיית הדין והסמכות, הקשר הזוגי, דיני נישואין במשפט הישראלי, נישואין כדת משה וישראל, נישואין פרטיים, נישואין אזרחיים, ידועים בציבור, ידועים בציבור בני אותו מין, זכויות וחובות בקשר הזוגי- מזונות בן זוג, יחסי ממון ורכוש, פירוק הקשר הזוגי- גירושין כדת משה וישראל, התרת נישואין במקרים

מיוחדים, יחסי ילדים והורים, יצירת הורות, אחריות הורית, מזונות ילדים, ילדים ובני המשפחה המורחבת, ירושה ע"פ דין.

חומר חובה לקריאה:

רשימת נושאי השיעורים וחומרי הקריאה-

1. מבוא

א. משפחה, חברה ומשפט

1. מתת אדר בונים, "המשפחה כתופעה היסטורית, השינויים בה, עתידה והעמדות כלפיה", מתת אדר בונים, משפחות בראייה סוציולוגית ואנתרופולוגית, בעמ' 61-71 (2009).

2. סילביה פוגל-פיז'אוי "משפחות בישראל: בין משפחתיות לפוסט מודרניות" דפנה יזרעאלי, אריאלה פרידמן, הנרייט דהאן-כלב, חנה הרצוג, מנאר חסן, סיביה פוגל-פיז'אוימין מגדר פוליטיקה 107 (1999).

3. רבקה בר יוסף "סוציולוגיה של המשפחה לאור שינויים חברתיים ויחידושים ביוטכנולוגיים", מגמות ל"ח (1), בעמ' 5-29 (1996).

4. איילת בלכר-פריגת, "מה למשפט ולמשפחה?", האם המשפט חשוב? (מסדרת הספרים "חברה, משפט ותרבות" בעריכת דפנה הקר ונטע זיו) 235.

ב. מבוא לדיני המשפחה בישראל

1. דבר המלך במועצה על ארץ-ישראל, 1922 עד 1947, סימנים 47, 51 - 55 ו-64(2).

2. סעיף 2 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג - 1953.

2. סוגיות הדין והסמכות

א. סוגיית הדין החל בדיני המשפחה הישראלים- דין אישי-דתי, דין אזרחי-טריטוריאלי דבר המלך במועצה על ארץ ישראל, 1922-1947, חלק ה', התוספת השנייה והצווים.

חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג - 1953.

חוק לתיקון דיני משפחה (מזונות), תשי"ט - 1959.

חוק אימוץ ילדים, תשמ"א - 1981.

חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב - 1962.

חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג - 1973.

חוק הירושה, התשכ"ה - 1965.

ב. סמכות ביהמ"ש לענייני משפחה

חוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה- 1995.

חוק להסדר התדיינות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה), התשע"ה-2014.

תקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, חלק ג: 1 (תובענות בענייני משפחה).

צו בית המשפט לענייני משפחה (הקמת יחידות סיוע, דרכי פעולתן וסדרי עבודתן), התשנ"ו-1996.

רע"א 6558/99 חבס נ' חבס, פ"ד נד (4) 337 (2000).

ג. סמכויות ביה"ד הדתיים

סמכויות ביה"ד- השרעים, הנוצריים, הדרוזיים

דבר המלך במועצה על ארץ-ישראל, 1922 עד 1947, סימנים 52, 54

חוק ביהמ"ש לענייני משפחה, התשנ"ה-1995

חוק בתי הדין הדתיים הדרוזים, תשכ"ג-1962.
חוק להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה), התשע"ה-2014.

1. סמכויותביה"ד הדתיהרבני (בד"ר)
חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג-1953.
חוק שיפוט בענייני התרת נישואין (מקרים מיוחדים) וסמכות בין-לאומית, תשכ"ט-1969.
חוק להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה), התשע"ה-2014.

2. סעיף 1 לחוקשיפוט בד"ר
בג"צ 113/84 בנקובסקי נ' בית הדין הרבני האיזורי בחיפה, פ"ד לט (3) 365 (1985).
בג"צ 871/86 קריב נ' ביה"ד הרבני האיזורי תל אביב ואח', פ"ד מא (3) 151 (1987).
בג"צ 4424/93 גיל נ' גיל, פ"ד מח (4) 798 (1994).
בג"צ 5385/95 ורבר נ' ורבר, פ"ד נב (5) 817 (1998).
בג"צ 1480/01 חג'ג נ' בית הדין הרבני הגדול, פ"ד נה (5) 214 (2001).
בג"צ 6751/04 סבג נ' ביה"ד הרבני הגדול לערעורים ואח', פ"ד נט (4) 817 (2004).
בג"צ 7075/04 פלונית נ' פלוני, פ"ד נט (3) 289 (2004).

3. סעיף 3 לחוקשיפוט בד"ר
ע"א 120/69 שרגאי נ' שרגאי, פ"ד כג (2) 171 (1969).
ע"א 198/82 דותן נ' דותן, פ"ד לח (1) 1 (1983).
ע"א 384/85 בן יאיר נ' בן יאיר, פ"ד לט (4) 775 (1986).
ע"א 275/87 פלד נ' פלד, פ"ד מא (4) 518 (1987).
בג"צ 5507/95 אמיר נ' בית הדין הרבני האיזורי חיפה, פ"ד נ (3) 118 (1996).
בג"צ 8497/00 פייגפלמן נ' פלמן, פ"ד נז (2) 118 (2003).
בג"צ 2898/03 פלונית נ' ביה"ד הרבני הגדול, פ"ד נ"ח (2) 550 (2004).
בע"מ 7628/17 פלוני נ' פלונית (פורסם בבנו, 22.09.2019).
פסיקת בד"ר מיום 10.10.2021 תיק 1250217/3 פלוני נ' פלונית

4. סעיף 4 לחוקשיפוט בד"ר
בג"צ 135/58 קנול נ' ביה"ד הרבני, פ"ד יב (2) 1622 (1958).
בג"צ 6751/04 סבג נ' ביה"ד הרבני הגדול לערעורים ואח', פ"ד נט (4) 817 (2004).

5. סעיף 9 לחוקשיפוט בד"ר
בג"צ 10109/02 כץ נ' בד"ר הגדול, פ"ד נז (2) 875 (2003).
בג"צ 2898/03 פלונית נ' בד"ר הגדול, פ"ד נח (2) 550 (2004).
בג"צ 4407/12 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול לערעורים, סו (1) 369 (2013).

6. סמכותנמשכת
בג"צ 6103/93 סימה לוי נ' ביה"ד הרבני הגדול בירושלים, פ"ד מח (4) 591 (1994).
בג"צ 8638/03 סימה אמיר נ' ביה"ד הרבני הגדול, פ"ד סא (1) 259 (2006).
בג"צ 4407/12 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול לערעורים, סו (1) 369 (2013).

7. סמכותנגררת
סעיף 76 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשל"ב-1972.
ע"א 32/81 צונן נ' שטל, פ"ד לז (2) 761 (1983).
בג"צ 5969/94 אקנין נ' ביה"ד הרבני האיזורי בחיפה, פ"ד נ (1) 370 (1996).

ד. היחס בין ערכאות השיפוט
חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) התשי"ג-1953.
חוק יסוד השפיטה, סעיפים 15(ג), 15(ד)(4).
רות זפרן, "מירוץ הסמכויות 'חי ובוט' - מ'ניצחון בנקודות' של מערכת השיפוט האזרחית בענייני משפחה להתעצמות מחודשת של מערכת בתי הדין הרבניים" משפטים מג 571 (2013).
אבישלום סטרייך, "שלושה צמתים ביחסי בית הדין הרבני ובית המשפט האזרחי: מזונות ילדים, שיתוף רכושי והחוק להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה" משפטים נב 217 (2022).
בג"צ 7/83 ביה"ד נ' ביארס, פ"ד לח(1) 673 (1984).
בג"צ 113/84 בנקובסקי נ' בית הדין הרבני האזורי בחיפה ואח', פ"ד לט(3) 1985.
בג"צ 1000/92 בבלי נ' בית הדין הרבני הגדול ואח', פ"ד מח(2) 221 (1994).
בג"צ 6751/04 סבג נ' ביה"ד הרבני הגדול לערעורים ואח', פ"ד נט(4) 817 (2004).
בג"צ 7075/04 פלונית נ' פלוני, פ"ד נט(3) 289 (2004).
בע"מ 300/22 פלוני נ' פלונית (פורסם בנבו, 24.2.22).

ה. השתייכות דתית
סימן 55 לדבר המלך במועצה על ארץ ישראל 1922-1947.
פקודת העדה הדתית (המרה).
ע"א 86/63 אל-צפדי נ' בנימין ואח', פ"ד יז 1419 (1963).
בג"צ 304/86 ברק נ' ביה"ד השרעיפ"דמא(2) 735 (1987).
בג"צ 143/62 פונק שלזינגר נ' שר הפנים פ"ד י"ז(1) 225 (1963).
בג"צ 1031/93 חוה פסרו גולדשטיין נ' שר הפנים, פ"ד מט(4) 661 (1995).
בג"צ 5070/95 נעמת - תנועת נשים עובדות ומתנדבות נ' שר הפנים, נו(2) 721 (2002).

3. הקשר הזוגי

א. דיני נישואין במשפט הישראלי

1. גילהנישואין

חוק גיל הנישואין, תש"י-1950.

הצעת חוק ברית הזוגיות האזרחית, התשע"ד-2013.

2. ריבוינישואין

חוק העונשין, תשל"ז - 1977, סעיפים: 175-183.

בג"צ 301/63 שטרייט נ' הרב הראשי לישראל ואח', פ"ד יח(1) 598 (1964).

ד"נ 10/69 בורונבסקי נ' הרב הראשי לישראל ואח', פ"ד כה(1) 7 (1971).

ע"א 247/97 סבג רחל נ' סבג מרסל פ"ד נג(4) 49 (1999).

3. רישוםנישואין

פקודת הנישואין והגירושין (רישום)

חוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965.

בג"ץ 47/82 קרן התנועה ליהדות מתקדמת בישראל נ' שר הדתות, פ"ד מג(2) 661

בג"צ 5384/16 פלוני נ' שר הפנים (פורסם בנבו, 21.08.2017).

4. הפרתהבטחתנישואין

ע"א 5258/98 פלונית נ' פלוני, פ"ד נח(3) 209 (2004);

פנחס שיפמן, דיני המשפחה בישראל, כרך א', עמ' 194 - 223 (מהדורה שנייה, 1995).
בנציון שרשבסקי דיני משפחה 10-24 (מהדורה רביעית מורחבת, 1993).
פרופ' דב פרימר "השבת מתנות אירוסין בגין הפרת הבטחת נישואין לאור החקיקה האזרחית
החדשה", משפטים, כרך י (תש"מ), 329.

ב. נישואין כדת משה וישראל

1. הכושר להנשא, צורת הנישואין

רמב"ם, משנה תורה, פרק א מהלכות אישות.

בנציון שרשבסקי, מיכאל קורנאלדי, דיני משפחה, מהדורה חדשה מעודכנת ומורחבת, כרך א', עמ'
111-130.

פנחס שיפמן, דיני המשפחה בישראל, כרך א', עמ' 137 - 193, 224 - 233, 324-35 (מהדורה
שנייה, 1995).

בג"צ 51/69 רודניצקי נ' בית הדין הרבני הגדול לערעורים ואח', פ"ד כד (1) 704 (1970).

ג. נישואין פרטיים

בג"צ 130/66 שגב, רייכט נ' ביה"ד הרבני, פ"ד כא (2) 505 (1967).

ע"א 32/81 צונן נ' שטל, פ"דלז (2) 761 (1983).

ע"א 450/70 רוגוז'ניסקי נ' מדינת ישראל פ"דכנ (1) 129 (1971).

ע"א 373/72 טפרני מדינת ישראל, פ"דכח (2) 7 (1974).

ע"א 640/82 כהן נ' היועמ"ש, פ"ד לט (1) 673 (1985).

ד. נישואין קונסולאריים

דבר המלך במועצה על ארץ ישראל, 1922 עד 1947: פרק 66 - תקנות בדבר סמכויות הקונסולים
בישראל (1922).

בג"צ 143/62 פונק שלזינגר נ' שר הפנים פ"ד י"ז (1) 225 (1963).

בג"צ 2888/92 גולדשטיין נ' שר הפנים, פ"ד נ (5) 89 (1994).

ה. נישואין אזרחיים

חוק ברית הזוגיות לחסרי דת, התש"ע-2010.

אהרון ברק, חוקת המשפחה: היבטים חוקתיים של דיני משפחה, משפט ועסקים טז, תשע"ד, דצמבר
2013, 13-55.

ע"א 191/51 סקורניק נ' סקורניק, פ"ד ח (1) 141 (1954).

בג"צ 143/62 פונק שלזינגר נ' שר הפנים פ"ד י"ז (1) 225 (1963).

בג"צ 51/80 כהן נ' ביה"ד האזורי, פ"ד לה (2) 8 (1980).

ע"א 566/81 שמואל נ' שמואל, פ"ד לט (4) 399 (1985).

ע"א 4590/92 כהנא נ' כהנא (פורסם בנבו, פס"ד מיום 30/01/94).

ע"א 7038/93 סולומון נ' סולומון, פ"ד נא (2) 577 (1995).

רע"א 8256/99 פלונית נ' פלוני פ"ד נח (2) 213 (2003).

בג"צ 2232/03 פלונית נ' בית הדין הרבני האיזורי תל אביב יפו, פ"ד סא (3) 496 (2006).

בע"מ 9607/03 פלוני ואח' נ' פלונית פ"ד סא (3) 726 (2006).

בג"צ 3045/05 ארי נ' מנהל מינהל האוכלוסין, פ"דסא (3) 53 (2006).

בע"מ 3151/14 פלונית נ' פלוני (פורסם בנבו, 5.11.2015).

עע"מ 7368/22 משרד הפנים נ' עדי בריל (פורסם בנבו, 7.3.23).

ו. ידועים בציבור - חיים משותפים ללא נישואין, קוהבטיציה

חוק הירושה, התשכ"ה-1965, סעיפים 55, 57.

שחר ליפשיץ, "נשואים בעל כורחם? - ניתוח ליברלי של מוסד הידועים בציבור", עיוני משפט, כרך כה (תשס"ב), 741.

ע"א 384/61 מדינת ישראל נ' רות סופיה פסלר, טז 102 (1962).
ע"א 52/80 שחר נ' פרידמן, פ"ד לח (1) 443 (1984).
ע"א 805/82 ורסנו נ' כהן, פ"ד לז (1) 529 (1983).
ע"א 4385/91 סלם נ' כרמי, פ"ד נא (1) 337, 349-340 (1997).
בג"צ 6086/94 נזרי נ' הממונה על מרשם האוכלוסין, פ"ד מט (5) 693 (1997).
ע"א 2000/97 לינדורן נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים, פ"דנה (1) 12 (1999).
רע"א 8256/99 פלונית נ' פלוני פ"ד נח (2) 213 (2003).
ע"א 2622/01 מנהל מס שבח נ' לבנון, פ"ד נז (5) 309 (2003).
רע"א 9755/04 ביטון נ' קצין תגמולים - משרד הבטחון, פס' 18-22 (עד הסוף) לפסק-דינו של השופט ריבלין (פורסם בנבו, 31.8.2008).
רע"א 6854/00 היועץ המשפטי לממשלה נ' זמר, פ"ד נז (5) 491 (2003).
בג"צ 4178/04 פלונית נ' ביה"ד הרבני הגדול לערעורים, פ"ד סב (1) 235 (2006).
בע"מ 7252/14 עזבון המנוח פלוני נ' פלונית (פורסם בנבו, 15.12.2014).
רע"א 5096/21 פלוני נ' ש. שלמה חברת ביטוח (פורסם בנבו ביום 15.12.21).
רע"א 3323/23 שלמה חברה לביטוח בע"מ נ' פלוני (פורסם בנבו ביום 6.5.2024).

ז. ידועים בציבור בני אותו מין

ע"א (נצרת) 3245/03 ירושת המנוח ש.ר. ז"ל נ' היועמ"ש (פורסם בנבו, 11.11.2004).
בע"מ 7252/14 עיזבון המנוח פלוני נ' פלונית (פורסם בנבו, 15.12.2014).
בג"צ 721/94 אל על נ' דנילוביץ, פ"ד מח (5) 749 (1994).

4. הקשר הזוגי-זכויות וחובות

א. מזונות בן זוג ומדור

1. מזונות בן/בת זוג

חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), התשי"ט-1959.

חוק שיפוט בתי דין רבניים, תשי"ג - 1959, סעיף 4.

סעיף 2 לחוק שיווי זכויות האישה תשי"א - 1951.

אריאל רוזן-צבי דיני המשפחה בישראל - בין קודש לחול 415-425, 426-447 (1990).

אריאל רוזן-צבי "דיני משפחה" ספר השנה של המשפט בישראל תשנ"ב-תשנ"ג 267, 294-299

(אריאל רוזן-צבי עורך, 1994).

רות הלפרין-קדרי, "דיני משפחה אזרחיים נוסח ישראל - לקראת השלמה - על הכבוד, הצדק, השוויון

והכוונה יושתת מעתה דיני המשפחה" מחקרי משפט 105, 113-123 (2001).

ע"א 313/59 בלבן נ' בלבן פ"ד יד (1) 285 (1960).

ע"א 256/65 מילר נ' מילר, פ"ד יט (3) 171 (1965).

ד"נ 23/69 יוסף נ' יוסף, פ"ד כד (1) 792 (1970).

ע"א 32/81 צונן נ' שטל, פ"דלז (2) 761 (1983).

ע"א 566/81 שמואל נ' שמואל, פ"ד לט (4) 399 (1985).

ע"א 687/83 מזור נ' מזור פ"ד לח (3) 29 (1984).

ע"א 761/88 פרידמן נ' פרידמן פ"ד מג (4) 505 (1989).

ע"א 596/89 חקק נ' חקק, פ"ד מה (4) 749 (1991).

ע"א 904/91 כהן נ' כהן (פורסם בנבו, ביום 31/12/91) (1991).

רע"א 4982/92 טביב נ' טביב פ"ד מח (3) 390 (1994).

ע"א 2923/93 גל נ' גל (פורסם ביום 26/12/94).

ע"א 7038/93 סולומון נ' סולומון, פ"ד נא (2) 577 (1995).

ע"א 6136/93 ביקל נ' ביקל (פורסם בנבו, 6.7.1994).
ע"א 5930/93 פדן נ' פדן (פורסם בנבו, 22.12.1994).
ע"א 4316/96 פלולי נ' פלולי, פ"ד נב(1) 394 (1998).
רע"א 8256/99 פלונית נ' פלוני פ"ד נח(2) 213 (2003).
בע"מ 9369/05 פלוני נ' פלוני (פורסם בנבו, 25/01/2006).
בע"מ 3151/14 פלונית נ' פלוני (פורסם בנבו, 5.11.2015).

2. הזכות למדור שקט

חוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991.
ע"א 192/82 סדן נ' סדן, פ"ד לו(4) 169, 174-180 (1982).
3. הזכות למדור ספיציפי- מעמדה של דירת בני הזוג
חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969: סעיפים 37, 40א.
ע"א 2626/90 ראש חודש נ' ראש חודש, פ"ד מו(3) 205.
ע"א 803/93 כליפא נ' כליפא, תק-על 94(2) 705.
בג"צ 5969/90 אקנינ' בית הדין הרבניהאזורי חיפה ואח', פ"ד נ(1) 370.
רע"א 4358/01 בר-אל נ' בר-אל, פ"ד נה(5) 856 (2001).
בג"צ 304/04 יאיר נ' ביה"ד האזורי ואח' (טרם פורסם).
בג"צ 207/04 גולדמברג נ' גולדמברג (טרם פורסם).
בג"צ 8435/13 פלוני נ' בד"ר האזורי בתל אביב (פורסם בנבו, 3/2/14).
בג"צ 1744/15 פלוני נ' בד"ר הגדול (פורסם בנבו, 31/5/15).

ב. יחסי ממון ורכוש

1. חזקת השיתוף

שחר ליפשיץ "על נכסי עבר, על נכסי עתיד ועל הפילוסופיה של חזקת השיתוף" משפטים לד627 (2004).

ע"א 52/80 שחר נ' פרידמן, פ"ד לח(1) 443 (1984).
ע"א 122/83 בסיליאן נ' בסיליאן, פ"ד מ(1) 287 (1986).
ע"א 809/90 לידאיני לידאי, פ"ד מו(1) 602 (1992).
ע"א 2280/91 אבולוף נ' אבולוף, פ"ד מז(5) 596 (1993).
ע"א 4385/91 רחל סלם נ' רם כרמי פ"ד נא(1) 337 (1997).
ע"א 806/93 הדרי נ' הדרי, פ"ד מח(3) 685 (1994).
ע"א 5640/94 חסל נ' חסל, פ"ד נ(4) 250 (1997).
ע"א 7442/97 עמית נ' עמית, פ"ד נד(4) 625 (2000).
ע"א 4151/99 בריל נ' בריל, פ"ד נה(4) 709 (2001).
רע"א 8791/00 אניטה שלם נ' טווינקו בע"מ ואח', סב(1) 165 (2006).
בע"מ 4623/04 פלוני נ' פלונית, פ"ד סב(3) 66 (2007).
בע"מ 2478/14 פלונית נ' פלונית (פורסם בנבו, 20.8.2015).

2. הסדר איזון המשאבים

חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973, פרק שני.
פנחס שיפמן "ואף-על-פי-כן - שיתוף נכסים" משפטים כו 399 (1995).
ע"א 1229/90 חנוך נ' חנוך, פד מה(5) 584 (1991).
ע"א 1915/91 יעקובי ו-קנובלר נ' יעקובי ו-קנובלר, פ"ד מט(3) 529 (1995).
רע"א 8672/00 אבו-רומי נ' אבו-רומי, פ"ד נו(6) 175 (2002).
בג"צ 3995/00 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול לערעורים, פ"ד נו(6) 883 (2002).
בע"מ 4951/06 פלוני נ' פלוני (פורסם בנבו, 14.06.2006).

בע"מ 1398/11 אלמונית נ' אלמוני, (פורסם בנבו 26.12.12).
בג"צ 4602/13 פלונית נ' בית הדין הרבני האזורי בחיפה (פורסם בנבו, 18.11.2018).
דנג"ץ 8537/18 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים (פורסם בנבו, 24.06.2021).
בג"ץ 8463/19 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים (פורסם בנבו, 24.10.2022).
עמ"ש (חיפה) 71489-11-21 מ.ש.נ' א.ו.ש (פורסם בנבו, 9.6.22).

3. סעיף 8(2) לחוק יחסי ממון
בג"צ 8928/06 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים (פורסם בנבו, 8.10.2008).
בע"מ 7272/10 פלונית נ' פלוני (פורסם בנבו, 7.1.2014).
בע"מ 8206/14 פלונית נ' פלוני (פורסם בנבו, 14.4.2015).

4. כושר השתכרות והון אנושי
חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973, סעיף 8(2).
שחר ליפשיץ "על נכסי עבר, על נכסי עתיד ועל הפילוסופיה של חזקת השיתוף" משפטים לד627 (2004).

בע"מ 4623/04 פלוני נ' פלונית, פ"ד סב(3) 66 (2007).
עמ"ש (מחוזי תל אביב-יפו) 25798-02-01 פלונית נ' פלוני (פורסם בנבו, ביום 23.2.22).
עמ"ש (מרכז) 21-08-23025 א.א.נ' ד.א. (פורסם בנבו, 28.4.22).

ג. הסכמים בין בני זוג, הסכמי קדם נישואין, הסכמי ממון והסכמי גירושין
חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973.
שחר ליפשיץ, "הסדרת החוזה הזוגי במשפט הישראלי: מתווה ראשוני" קריית משפט 27 (תשס"ה).
ע"א 169/83 שי נ' שי, פ"ד לט(3) 776 (1985).
ע"א 5490/92 פגס נ' פגס (פורסם בנבו, 29.12.1994).
בג"ץ 10605/02 גמליאל נ' בית הדין הרבני הגדול, פ"ד נח(2) 529 (2003).
רע"א 6854/00 היועץ המשפטי לממשלה נ' זמר, פ"ד נז(5) 491 (2003).
בע"מ 2526/13 פלוני נ' פלונית (פורסם בנבו, 26.5.2013).
עמ"ש (חיפה) 49264-10-21 א' נ' ב' (פורסם בנבו, 2.3.22).

5. פירוק הקשר הזוגי

א. גירושין כדת משה וישראל

חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג - 1953.
חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה - 1995.
פנחס שיפמדיני המשפחה בישראל כרך א' 409-436 (מהדורה שנייה, 1995).
אריאל רוזן-צבי דיני המשפחה בישראל - בין קודש לחול 425-415 (1990).
בנציון שרשבסקי, דיני משפחה, 275-337 (מהדורה רביעית, תשנ"ג).
איילת בלכר-פריגת וצבי טריגר, "גירושין לכולם - המקרה של גירושין חד-מיניים כמקרה מבחן", משפט ועסקים 81 (2018).
אריאל רוזן-צבי "בתי הדין הרבניים, ההלכה והציבור: גשר צר מאוד" משפט וממשל ג' (173) (1995).
עמיחי רזינרואבישלום ווסטרייך "מה בין מסורבות גט לממזרים? על מהפכנות ויצירתיות בפסיקת בתי הדין הרבניים" מחקרי משפט ל"ג 139 (2021).
שי זילברברג ועמיחי רזינר "תחייתה של עילת "מות הנישואין": שיטת רבנו ירוחם בבית הדין הרבני" משפטים מ"ט 113 (2019).
עמיחי רזינרואבישלום ווסטרייך "מעוות אשר לא יוכל לתקון? על השימוש ב"גט מהרש"ם" במדינת ישראל" ספר אליקים רובינשטיין 575 (אהרן ברק, מרים מרקוביץ-ביטון, אילה פרוקצ'ה, רינת סופר - עורכים) (2021).

שחר ליפשיץ "גירושים ללא מדיניות גירושים: על ההסדרה האזרחית הראויה של "גירושים למעשה" עיוני משפט מה 5-54 (2022).

בג"צ 5548/00 רחל אברהם (כהן) נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים (פורסם בנבו, 29.05.2001).
בע"מ 300/22 פלוני נ' פלונית (פורסם בנבו, 24.2.22).

ב. התרת נישואין במקרים מיוחדים
חוק שיפוט בענייני התרת נישואין (מקרים מיוחדים וסמכות בין-לאומית), תשכ"ט - 1969.
חוק ברית הזוגיות לחסרי דת, התש"ע-2010.
איילת בלכר-פריגת וצבי טריגר, "גירושים לכולם -המקרה של גירושים חד-מיניים כמקרה מבחן", משפט ועסקים 81 (2018).
תמ"ש (משפחה ת"א) 11264-09-12 התובעים נ' משרד הפנים (פורסם בנבו, 21.11.2012).
בג"צ 2232/03 פלונית נ' בית הדין הרבני האיזורי תל אביב יפו, פ"ד סא (3) 496 (2006).

6. יחסי ילדים והורים

א. יצירת ההורות

1. הורות טבעית

חוק מידע גנטי, התשס"א-2000: פרק ה' 1 לחוק [עריכת בדיקה גנטית לקשרי משפחה].
ע"א 548/78 שרון ואח' נ' לוי, פ"ד לה (1) 736 (1980).
ע"א 3077/90 פלונית נ' פלוני, פ"ד מט (2) 578 (1995).
רע"א 4427/92 אלמוני נ' פלוני, פ"ד מט (2) (1995).
ע"א 5942/92 פלוני נ' אלמוני, פ"ד מח (3) 837 (1994).
בע"מ 7038/12 פלוני נ' פלוני (פורסם בנבו, 16.10.2012).
תמ"ש (י-ם) 15132-08 ו.ק. נ' ר.א. (פורסם בנבו, 21/5/2009).

2. הולדה בסיוע טכניקות הולדה מלאכותיות

תקנות בריאות העם (בנק זרע), התשל"ט-1979.

תקנות בריאות העם (הפריה חוץ-גופית), התשמ"ז-1987.

חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד), התשנ"ו-1996.

חוק תרומת ביציות, התש"ע-2010.

בג"צ 566/11 דורון ממת מגד נ' משרד הפנים, סו (3) 493 (2014).

בע"מ 3518/18 ב"כ היועץ המשפטי לממשלה נ' פלוני (פורסם בנבו, 03.02.2020).

עמ"ש (מחוזי ת"י) 65030-12-18 היועץ המשפטי לממשלה נ' י' ג' (פורסם בנבו, 04.05.2020).

3. אימוץ

דו"ח ועדת גרוס עוסק בבחינת חוק אימוץ ילדים התשמ"א - 1981 והליכי אימוץ ילדים בישראל.

ניתן לצפייה ב-

<https://www.justice.gov.il/Pubilcations/NewsOld/Pages/GrossCommittee.aspx>

ע"א 10280/01 ירוס חקק נ' היועמ"ש, פ"ד נט (5) 65 (2005).

בע"מ 377/05 פלונית ופלוני ההורים המיועדים לאימוץ הקטין נ' ההורים הביולוגיים ואח' פ"ד ס (1)

124(2005).

ב. אחריות הורית

חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962: פרק ב.

חוק שיווי זכויות האישה, תשי"א - 1951.

פנחס שיפמדיני המשפחה בישראל לרכך ב 221-217, 229-234, 236, 273-284 (1989).

דו"ח הוועדה הציבורית לבחינת ההיבטים המשפטיים של האחריות ההורית בגירושין, 2008 (דו"ח ועדת שניט [הדוח הסופי]).
דפנה הקר, רות הלפרין קדרי, כללי הכרעה בסכסוכי משמורת-על סכנותיה של אשליית הדמיון ההורי במציאות ממוגדרת, משפט וממשל טו 271 (תשע"ג-2013).
בג"צ 7/83 ביה"ד נ' ביארס, פ"ד לח (1) 673 (1984).
בג"צ 5227/97 דויד נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים, פ"ד נה (1) 453 (1998).
בג"צ 2898/03 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים, פ"ד נח (2) 550 (2004).
בג"צ 7395/07 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול לערעורים (פורסם בנבו, 21.1.2008).
בג"ץ 1034/09 פלונית נ' בית הדין הרבני האזורי בבאר שבע (פורסם בנבו, 27.5.2009).
בע"מ 1858/14 פלוני נ' פלונית (פורסם בנבו, 03.04.2014).

ג. מזונות ילדים

1. כללי

חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), התשי"ט-1959.
חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962.
דוח הוועדה לבחינת נושא מזונות הילדים בישראל (פורסם באוקטובר 2012),
<http://index.justice.gov.il/Publications/Articles/Documents/DochShifman.pdf>
פנחס שיפמן דיני המשפחה בישראל כרך ב 272-254 (1989).
ענת ליפשיץ ושחר ליפשיץ, "מזונות ילדים בגילים 6 עד 15, בעקבות בע"מ 919/15" מחקרי משפט לב 545 (2020).

2. שאלת הסמכות וסופיות פסק הדין

בר"ע 120/69 שרגאי נ' שרגאי, פ"ד כג (2) 171 (1969).
בע"מ 7628/17 פלוני נ' פלונית (22.9.19).

3. הדין החל ותוכנו של הדין

ע"א 591/81 פורטוגז נ' פורטוגז, פ"ד לו (3) 449 (1982).
בע"מ 5750/03 אוחנה נ' אוחנה (פורסם בנבו, 8.6.2005).
תמ"ש 16785-09-12 (משפחה ראשל"צ) ס.ר. נ' ד.ר. (פורסם בנבו, 11.12.2013).
עמ"ש (מחוזי ת"א) 21376-09-12 מ.ש. נ' ג.ש., פס"ד של השופט שוחט (פורסם בנבו, 20.11.201).
ע"א 210/82 גלבר נ' גלבר, פ"ד לח (2) 14 (1984).
ע"א 4480/93 פלוני נ' פלונית, פ"ד מח (3) 461, 474-484 (1994).
ע"א 1880/94 קטן נ' קטן, פ"ד מט (1) 215 (1995).
בע"מ 5267/04 סוניס נ' סוניס (פורסם בפדאור, 5.5.2004).
בע"מ 2433/04 צינובוני' צינובוני (פורסם בנבו 2.10.2005).
עמ"ש (מחוזי חי') 22050-06-11 ר.ס. נ' ע.ר., (פורסם בנבו, 13.5.2012).
בע"מ 919/15 פלוני נ' פלונית (פסק דין מיום 19 ביולי 2017).

ד. ילדים ובני המשפחה המורחבת

1. משפחה גרעינית, משפחה מורחבת, ומה שביניהם
Bengstonvarn, "Beyond the nuclear family: The increasing importance of multigenerational bonds", *Journal of Marriage and the Family* 63 1

2. יחסי ילדים ובני המשפחה המורחבת

חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962.
חוק אומנה לילדים, תשע"ו-2016.

חוק אימוץ ילדים, תשמ"א-1981.
ישראל דורון וגליה לינצ'יץ "זכות העמידה של סבים לקשר עם נכדיהם" משפחה במשפט ב 147
(2008).

דו"ח ועדת גרוס עוסק בבחינת חוק אימוץ ילדים התשמ"א - 1981 והליכי אימוץ ילדים בישראל.
ניתן לצפייה ב-

<https://www.justice.gov.il/Pubilcations/NewsOld/Pages/GrossCommittee.aspx>
תמ"ש (משפחה חיפה) 5622-10-17 ב.צ.נ' א (פורסם בנוב, 02.03.2018).
עמ"ש (מחוזי תל אביב-יפו) 13967-09-19 מ' ז' נ' ר' ז (פורסם בנוב, 09.01.2022).

7. ירושה ע"פ דין

חוק הירושה, תשכ"ה - 1965 .

ע"א 714/87 שנצר נ' ריבלין פ"ד מה (2) (1991).

בע"מ 9607/03 פלוני ואח' נ' פלונית פ"ד סא (3) 726 (2006).

ע"א (מחוזי נצרת) 3245/03 ע.מ. ירושת המנוח ש.ר. ז"ל נ' האפוטרופוס הכללי, תשסג (2) 721
(2004).

ת"ע (משפחה ירושלים) 44031/03 פלונית נ' אלמוניות (פורסם בנוב, 09.07.2007).

ת"ע (משפחה חיפה) 2120/08 עזבון המנוח פלוני ז"ל נ' פלונית (פורסם בנוב, 20.01.2010).

חומר לקריאה נוספת:

ד"ר בנציון שרשבסקי, דיני משפחה (מהדורה רביעית, תשנ"ג);

פרופ' פנחס שיפמן, דיני המשפחה בישראל, חלקים א'-ב' (מהדורה שניה, תשנ"ה).

מנשה שאוה, הדין האישי בישראל (מהדורת תשס"א);

אריאל רוזן-צבי, דיני המשפחה בישראל: בין קודש לחול (1990).

מרכיבי הציון הסופי:

מבחן בכתב 85 %

מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות

15 %

מידע נוסף / הערות:

ייתכן ציון מיטיב בקורס

ציון הבחינה יהיה מורכב כך-

85%- ציון בחינה סופית בקורס

15%- עבודה בכתב

הבחינה בקורס תהיה בספרים סגורים.